

УДК 811.161.2'367.625:316.647.82

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-214.1-23>

ІСТОРИЧНА ДИНАМІКА ТВОРЕННЯ ФЕМІНІТИВІВ У МЕЖАХ СЛОВОТВІРНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ВІД НАРОДНОЇ ТРАДИЦІЇ ДО МОВНОЇ ПОЛІТИКИ

HISTORICAL DYNAMICS OF FEMINITIVE FORMATION WITHIN THE WORD-FORMATION SYSTEM OF THE UKRAINIAN LANGUAGE: FROM FOLK TRADITION TO LANGUAGE POLICY

Біловус Л. І.,*orcid.org/0000-0003-4882-4511**доктор історичних наук, кандидат філологічних наук, професор,
професор кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності
Західноукраїнського національного університету***Яблонська Н. М.,***orcid.org/0000-0002-5790-1526**кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності
Західноукраїнського національного університету***Шиманська В. П.,***orcid.org/0009-0006-3711-4134**викладач кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності
Західноукраїнського національного університету*

Стаття присвячена дослідженню історичної динаміки творення фемінітивів у межах словотвірної системи української мови – від народного мовлення до сучасної мовної політики. Автори аналізують фемінітив як лінгвістичну й соціокультурну одиницю, що формувалася під впливом суспільних, культурних та ідеологічних чинників.

Розглянуто становлення фемінітивів у народній мові, де вони виникали спонтанно як відображення соціальних ролей жінки, та їхнє подальше закріплення у писемних джерелах. Окремо висвітлено роль фемінітивів у творах української літератури XIX – початку XX століття як засобу естетизації та концептуалізації жіночої суб'єктності.

Проведено аналіз впливу радянської ідеології на використання фемінітивів, що призвело до їхньої стагнації в офіційній та публічній комунікації через ідеологічну установку на нейтралізацію статі. Натомість після здобуття Україною незалежності, спостерігається відновлення фемінітивів як частини процесу дерусифікації та демократизації мовного простору, посилене актуальним феміністичним дискурсом та міжнародними стандартами гендерної рівності.

Значна увага приділяється лінгвістичним аспектам творення фемінітивів, зокрема найпоширенішим суфіксам (к-, -иц(я), -ин(я), -еса), а також альтернативним способам утворення (словосполучення з "пані", аналітичні конструкції). Розглядається також феномен андроцентризму в українській мові та роль гендерної лінгвістики у вивченні мовних одиниць з урахуванням статеві належності.

Особливо підкреслюється значення нової редакції Українського правопису 2019 року, яка офіційно закріпила доцільність та можливість творення фемінітивів, що сприяло їхній інституціоналізації та визнанню як мовної норми. Зроблено висновок, щодо того, що фемінітиви є не лише результатом граматичних процесів, а й маркером демократизації мовного простору. Окреслено перспективи подальших досліджень, пов'язаних

зі стилістичною варіативністю, рецепцією мовної інновації та закріпленням фемінних форм у нормативній практиці.

Ключові слова: фемінітиви, гендерна лінгвістика, словотвір, гендерна рівність, андроцентризм.

The article is devoted to the study of the historical dynamics of feminine formation within the word-formation system of the Ukrainian language – from folk speech to modern language policy. The authors analyze feminines as both linguistic and sociocultural units shaped by social, cultural, and ideological factors.

The paper explores the emergence of feminines in vernacular Ukrainian, where they arose spontaneously as a reflection of women's social roles, and their subsequent consolidation in written sources. Special attention is given to the role of feminines in Ukrainian literature of the 19th and early 20th centuries as a means of aestheticizing and conceptualizing female subjectivity.

The study examines the impact of Soviet ideology on the use of feminines, which led to their stagnation in official and public communication due to a gender-neutral ideological stance. In contrast, the post-independence period in Ukraine has witnessed a revival of feminines as part of the broader processes of derussification and democratization of the linguistic space, bolstered by contemporary feminist discourse and international gender equality standards.

Significant attention is paid to the linguistic aspects of feminine formation, particularly the most common suffixes (-k(a), -yts(ia), -yn(ia), -esa), as well as alternative strategies such as compounds with *pani* and analytical constructions. The article also addresses the phenomenon of androcentrism in the Ukrainian language and the role of gender linguistics in studying linguistic units with regard to gender identity.

The importance of the new edition of the Ukrainian Orthography (2019), which officially affirmed the appropriateness and possibility of forming feminines, is especially emphasized. This has contributed to their institutionalization and recognition as part of the language norm. The article concludes that feminines are not only the product of grammatical processes but also markers of the democratization of linguistic space. Prospects for further research are outlined, including stylistic variation, reception of linguistic innovation, and the codification of feminine forms in normative practice.

Key words: feminines, gender linguistics, word formation, gender equality, androcentrism.

Постановка проблеми. Протягом останніх років питання фемінізації професійної та соціальної лексики стало об'єктом активного наукового, медійного й суспільного обговорення. Уведення фемінітивів у мовну практику часто розглядається не лише як результат внутрішньомовних процесів, а й як прояв соціальної трансформації, зокрема гендерної рівності. Проте творення фемінітивів в українській мові не є винятково новим явищем. Цей процес має глибоке історичне коріння, що простежується ще у народному мовленні, фольклорі, писемних джерелах та художній літературі різних епох.

Недостатня увага до історичної динаміки словотвірних моделей фемінітивів призводить до спрощеного трактування їх сучасної ролі, як ігнорування глибинних мовних традицій. Тому дослідження еволюції фемінітивів у межах словотвірної системи української мови допоможе не лише висвітлити закономірності деривації, а й проаналізувати, як соціальні, культурні та політичні фактори впливали на мовну норму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику творення та вживання фемінітивів висвітлено в працях М. Брус, К. Городенської, А. Загнітко, Є. Карпіловської, О. Стишова, О. Тараненка, З. Шевченко, зокрема дослідниками було розглянуто соціолінгвістичні аспекти фемінізації лексики та проблеми мовної норми. Історичний аспект словотворення фемінітивів знайшов своє відображення у дослідженнях П. Гриценка, І. Ющука та В. Німчука. Однак комплексне вивчення історичної динаміки дериваційних моделей із фокусом на зміни продуктивності та функціональної навантаженості фемінітивів у різні періоди історії української мови ще не має належної систематизації. Саме цей аспект обґрунтовує актуальність нашого дослідження.

Мета статті – проаналізувати історичну динаміку творення фемінітивів у межах словотвірної системи української мови, зокрема визначити етапи їх формування, охарактеризувати основні дериваційні моделі, простежити їхню еволюцію та виявити соціальні чинники впливу на функціонування фемінітивів у різні історичні періоди.

Виклад основного матеріалу. Фемінітиви як граматично й соціолінгвістично марковані одиниці відображають глибокі процеси розвитку мови в контексті її функціонування в суспільстві, зокрема в аспекті вираження гендерних відмінностей. Їхня історія не лише лінгвістична, а й культурологічна, бо в кожному епоху вони позначали не тільки мовну норму, а ще суспільні уявлення про роль жінки в різних сферах діяльності.

Проблематика мовного позначення статі набуває особливої ваги в професійному дискурсі. У повсякденному спілкуванні люди змушені визначати, як саме іменувати себе або інших з огляду на гендерну ідентичність. У цьому контексті вирізняють поняття маскулінітива (від лат. *masculinus* – чоловічий), що означає іменник чоловічого роду, який використовується для позначення представника певної професії або носія специфічної риси.

Натомість фемінітив (або фемінатив, *nomina feminina* – жіноча назва; від лат. *nomina* – ім'я, назва і *femina* – жінка) – це лексична одиниця, яка становить граматичну й семантичну пару до відповідного маскулінітиву [1, с. 5]. Утворення фемінітивів здійснюється, як правило, шляхом додавання характерних суфіксів до основи чоловічого слова або шляхом утворення аналітичної конструкції на кшталт «професія + жінка».

Першим джерелом формування фемінітивів є народне мовлення, що століттями фіксувало мовну реакцію на суспільну дійсність. Саме усна традиція виступала колискою для таких фемінних форм, у яких закладено не просто граматичне означення жіночого роду, а й семантику ролі жінки у певному соціальному контексті. У народному мовленні фемінітиви з'являлися як результат безпосереднього позначення соціальних статусів, родинних зв'язків, професійної діяльності або етнографічно важливих функцій жінки. Суфіксальні моделі, зокрема *-иха*, *-ка*, *-иця*, *-иня*, виконували роль регулярних словотвірних механізмів, що дозволяли природно інтегрувати назви жіночих представниць певних категорій у лексикон. Наприклад, такі слова, як «княгиня», «вдовиця», «майстриня», не лише мали конкретне лексичне значення, а й були маркерами усталеної соціальної стратифікації. Відсутність суворої письмової або академічної нормалізації дозволяла народній мові формувати лексичні одиниці без штучного втручання, а тому процес фемінізації термінів відбувався спонтанно, але закономірно, відображаючи реалії традиційної культури, в якій розподіл функцій між чоловіками й жінками мав як об'єктивний, так і символічний вимір.

На відміну від нормативно обмеженої мови писемних джерел, жива мова зберігала пластичність щодо позначення статевої належності. У селянському середовищі фемінітиви були обов'язковим елементом мовного буття, що забезпечувало сталість граматичної категорії роду як природної основи мовного коду. Таким чином, фемінітиви народного походження мали не лише номінативну функцію, а й комунікативну, виконуючи роль соціальних індикаторів і засобів ідентифікації.

Фемінітиви наявні у перших пам'ятках української писемності, а саме у таких текстах як:

1. «Руська правда» (XI ст.): *дщерь, госпожа, жена, кормилиця, мати, матерь, ремесвениця, роба, сестра*;
2. «Слово о полку Ігоревім» (XII ст.): *дѣва, дѣвица, дѣвка, жена, мати, Богородица*;
3. «Повість минулих літ» (XII ст.): *заступниця, ключниця, наложниця, начальниця*.

Перші письмові свідчення вживання фемінітивів в українській мові датуються 1596 роком – саме тоді вони фіксуються у церковнослов'янсько-українському друкованому словнику «Лексис» Лаврентія Зизанія. Дослідниця М. Брус зазначає, що Литовський статут 1588 року закріпив рівність майнових і спадкових прав чоловіків і жінок, що надало жінкам можливість брати участь у державному, громадському, судовому та інших видах життя. У цей період виникають перші назви жіночого роду, пов'язані з майновими, посадовими й функціональними ознаками: кредиторка, дорадниця тощо. Водночас, як зауважує М. Брус, ці фемінітиви здебільшого позначали жінок за належністю до чоловіків чи батьків, а не за самостійною професійною ознакою [2, с. 144–155].

З розвитком української національної самосвідомості та на тлі загального піднесення культури, що особливо активізувалося впродовж XIX – початку XX століття, фемінітиви починають активно входити в писемну традицію. Цей період позначений суттєвим розширенням функцій української мови в публічному просторі, зокрема у сфері публіцистики, художньої літератури та журналістики. Національно орієнтована інтелігенція, яка перебувала в опозиції до імперських ідеологічних парадигм, починає впроваджувати фемінітиви як один із засобів самовираження, естетизації жіночої постаті та концептуалізації фемінного досвіду в художньому тексті.

Яскравими прикладами фемінітивів у писемній традиції є твори відомих українських письменників. Зокрема, дослідження М. Брус показує, що поезія Тараса Шевченка рясніє фемінітивами, налічуючи понад 200 одиниць [3]. Це свідчить про формування самостійної фемінітивної мікросистеми в новій українській мові вже на тому етапі. Аналогічно, мовознавиці А. Кайдаш та В. Хомич відзначають значне лексико-семантичне розмаїття фемінітивів у творах Пантелеймона Куліша [4].

У творах Ганни Барвінок фемінітиви використовувалися для позначення різних аспектів жіночої ролі та буття, охоплюючи широкий спектр лексико-семантичних груп. Вона послуговувалася фемінітивами, що відображали родинно-побутові зв'язки (*одиначка, сваха, молодиця, вдова, дівка, свекруха, невістка, матірка, жінка*), а також моральні якості та риси характеру (*розлучниця, товаришки, подруга, чепуруха, сокотуха, порадиця, помішниця, недоторка, злодійка, нехлюя, недбаха, ледащиця*) [5].

Окрім цього, фемінітиви позначали соціальний статус жінок (*царівна, королівна, цариця, попівна, козачка, багатирка, хазяйка, хуторянка*) та їхнє заняття чи професійну діяльність (*пряха, робітниця, черниця, наймичка, шинкаря, служебка, поденниця*). Важливе місце посідали фемінітиви, пов'язані з фольклорно-обрядовою традицією (*циганка-ворожка, дружка, русалка*), а також ті, що описували фізичні ознаки (*кряля, товстуха*) та етикетні форми звертання (*добродійка, пані, панночка*) [5].

Ганна Барвінок також використовувала фемінітиви для вираження суб'єктивної оцінки (*бідолашка*) та позначення фізичного стану (*покійниця*). Окрему групу становили комплексні соціально-побутові характеристики, що поєднували кілька значень, наприклад, *дочко моя, безталанночко!, служебка-господиня, невістка-гадюка, відьма-жінка, сирота-вдовівна, жирівка-вихрестка* [5]. Ця різноманітність свідчить про глибоке розуміння письменницею місця жінки в тогочасному суспільстві та її внесок у збагачення української мови.

Хоча збірка творів Ганни Барвінок містить лише 68 різних фемінітивів, це стало визначальною історичною подією. Вона не тільки започаткувала жіночу літературну творчість в Україні, а й сприяла закріпленню вжитку фемінітивів у роботах першої української письменниці.

У них уживання фемінітивів виступає не просто стилістичним прийомом, а мовною репрезентацією нової парадигми жіночої суб'єктності. У цей період залишаються продуктивними моделі з типовими українськими суфіксами *-ка, -иця, -иня*. Однак, під впливом європейських мов, зокрема латини, німецької та польської, проникають утворення із суфіксом *-есса*, що зазвичай використовувався для позначення осіб високого соціального статусу або представниць духовенства. Ці впливи свідчать про відкритість українського словотвірного поля до інтеграції нових моделей, що віддзеркалюють мовно-культурну взаємодію з європейським середовищем.

Ситуація суттєво змінюється в радянську добу, коли мова підпорядковується не лише філологічним, а й ідеологічним нормам. Створення радянської нормативної граматики супроводжується спробами уніфікувати мовний простір, усунути варіативність, зокрема у питаннях фемінізації. Офіційна лінгвістична політика дистанціюється від активного вживання фемінітивів у фаховій та офіційній мові, вважаючи їх або зайвими, або ідеологічно несумісними з принципами «радянської рівності». У діловому стилі радянської епохи переважали форми чоловічого роду, незалежно від біологічної статі особи, яка обіймала посаду. Це призвело до поступової втрати фемінної словотвірної традиції в публічній комунікації.

Попри наявність таких лексем, як «вчителька», «лікарка», вони розглядалися як небажані в офіційній документації або академічному мовленні. У той час як на побутовому рівні фемінітиви зберігалися, у медійному та освітньому просторі їх активність згасала. Словотвірна система, яка ще в XIX столітті виявляла високу продуктивність у творенні фемінітивів, у радянському періоді демонструє стагнацію. Це явище обумовлено передусім ідеологічною установкою на нейтралізацію статі в мові як пережитку буржуазної лексики, що суперечив образу радянської жінки – позастатевої одиниці, що функціонує виключно в межах класової ідеології. Однак, у XXI столітті, під впливом активної взаємодії з європейською науковою думкою, в українському суспільстві зросла зацікавленість у відновленні фемінітивів і формуванні сучасних назв жіночого роду [6, с. 26–27].

Після здобуття Україною незалежності у 1991 році розпочався новий етап мовної еволюції, що пов'язаний із процесом дерусифікації, поверненням до національної мовної традиції та демократизацією мовного простору. Реабілітація фемінітивів стала частиною ширшого процесу нормалізації української мови як державної. Цей процес охоплював відновлення та закріплення у словниках і стилістичних довідниках фемінних форм, які до того тривалий час були витіснені з літературної норми.

Саме в цей час зростає увага до прав людини, розширення феміністичного дискурсу, імплементація міжнародних стандартів гендерної рівності, які стимулюють українських мовознавців і мовну спільноту до використання фемінітивів. У друкованих і цифрових мас-медіа, в офіційних документах, у наукових публікаціях почали фіксуватись нові лексеми типу «директорка», «ректорка», «економістка» тощо. Така дериваційна активність фіксується і в сучасному живому мовленні, що все частіше адаптує старі та неологізовані моделі, спрямовані на відтворення гендерної паритетності.

Розділ лінгвістики, який досліджує особливості іменування та граматичного роду слів, має назву гендерна лінгвістика. Ця галузь науки зосереджує увагу на закономірностях функціонування мовних одиниць з урахуванням статевої належності, соціальних ролей та ідентичності мовців. У межах цієї дисципліни активно розрізняють поняття «біологічна стать» і «гендер». Поняття гендер (від англ. gender – рід, стать) має розгалужене семантичне поле і нині дедалі частіше вживається для позначення ментальної статі, тобто внутрішнього усвідомлення себе як представника певної гендерної категорії, незалежно від фізіологічних характеристик [7, с. 114]. Відповідно, у сучасному суспільстві можлива ситуація, коли людина, яка ззовні має ознаки певної статі, ідентифікує себе інакше – як особа протилежного гендеру або як небінарна особистість, тобто така, що не відносить себе ані до чоловічої, ані до жіночої гендерної категорії.

Одним із ключових термінів у сучасному мовознавстві є стратегія фемінізації, що передбачає реформування мовних норм з метою активного впровадження фемінітивів та уникнення андроцентричних форм. Українська мова є надзвичайно сприятливою для фемінізації, оскільки кожен іменник у ній має граматичний рід [8, с. 126].

Андроцентризм (від грец. andros – людина) або феномен загального чоловічого роду означає практику використання чоловічих форм іменників для позначення осіб обох статей. Наприклад, іменником «професор» можуть називати як чоловіків, так і жінок. На відміну від фемінітивів, андроцентризми мають ширше функціональне застосування, тому вони часто з'являються в текстах різних стилів і жанрів: у гімнах («*І покажем, що ми, браття, козацького роду...*», хоча звернення стосується і жінок), у вакансіях («*Потрібен вихователь*»), а також у назвах свят («*День вчителя*») [8, с. 118].

Після прийняття нової редакції Українського правопису у 2019 році, інституціоналізація фемінітивів у нормативному мовному просторі набула особливої ваги. Цей документ не просто дозволив, а й закріпив положення про доцільність та можливість творення фемінітивів, що відповідають словотвірним нормам сучасної української мови. Це рішення стало важливим

кроком до системного відображення гендерної рівності в мові та її офіційній кодифікації. Нова редакція правопису не лише визнає фемінітиви як мовну норму, а й пропонує систематичний підхід до їх утворення, що сприяє унормуванню вживання фемінних форм у публічному та офіційному дискурсі [9].

Можемо стверджувати, що правопис 2019 року офіційно підтримав і легітимізував тенденцію фемінізації мовлення, вивівши її з площини суто суспільної ініціативи в площину мовної політики державного рівня. Фемінітиви стали не лише лінгвістичним явищем, а й соціальним маркером, індикатором громадянської позиції, елементом нової культурної політики. Серед новотворів спостерігаємо активізацію суфіксів *-ка*, *-иця*, *-иня*, *-еса*, *-иня*, а також творення складених назв і конструкцій з гендерною диференціацією.

Наразі фемінітиви активно функціонують у сучасному мовному просторі, насамперед у професійній лексиці, й виконують низку номінативних функцій. Уживання фемінітивів є важливим не лише у побутовому спілкуванні, а й у сфері правових і нормативних документів. Те, що переважна більшість (приблизно 90%) займенників та назв професій і посад закріплена у формі чоловічого роду, спричиняє ускладнення сприйняття фемінітивів. Вважається, що форми чоловічого роду звучать більш престижно й авторитетно, тоді як жіночі відповідники – менш статусно. Через це багато жінок обирають для самоназви чоловічу форму: наприклад, «викладач» замість «викладачка». В українському мовному середовищі укорінився стереотип, за яким найвищі посади слід позначати формами чоловічого роду (міністр, президент, мер, директор), тоді як суфіксальні форми з *-к-* сприймаються як маркери низькокваліфікованих професій (*покоївка*, *манікюрниця*, *технічка*) [8, с. 119–120].

Найпоширенішим способом творення фемінітивів в українській мові є додавання фемінітивних суфіксів до основ маскулінитивів:

1. Суфікс *-к-* є найуживанішим і легко поєднується з різними основами: автор – авторка, менеджер – менеджерка, оглядач – оглядачка.

2. Суфікс *-иця* функціонує з основами на *-ник*: верстальник – верстальниця, *-ень*: учень – учениця, *-ець*: *плавець* – плавчиня.

3. Суфікс *-иня* додається до слів із закінченням на приголосний: *філолог* – філологиня.

4. Рідкісний суфікс *-еса* не має усталеного правила, але переважно вживається з основами грецького походження: поет – поетеса (поетка).

5. Можливе також утворення фемінітивів за допомогою словосполучень зі словом «пані»: посол – пані посол.

6. Ще один варіант – аналітичні конструкції: жінка-військовий.

7. Професії, назви яких походять від прикметників, мають фемінітив у вигляді субстантивованого прикметника жіночого роду: військовий – військова.

8. У деяких випадках можливе словозаміщення: медсестра – медбрат.

9. Окремі суфікси, як *-от* *-ш-*, *-их-*, уживаються для позначення партнерок осіб певної професії: генерал – генеральша (дружина генерала). Під час творення фемінітивів за національністю чи місцем проживання типовим є суфікс *-к-*: *італієць* – італійка.

10. За подібною моделлю утворюються назви жінок, що позначають носійок рис або емоцій: оптиміст – оптимістка, сміливець – сміливиця.

11. Щодо назв тварин, то жіночі форми формуються або шляхом додавання слова «самка»: єнот – самка єнота, або за допомогою традиційних фемінін: тигр – тигриця. Створення нових фемінітивів тварин за аналогією до професійного словотвору: леопардка, леопардиця не вважається нормативним і не підтримується в сучасному мовному вжитку.

Водночас спостерігається проблема стилістичної та нормативної варіативності, яка спричиняє неоднозначне сприйняття деяких новоутворень, що не мають історичної традиції або викликають когнітивний дискомфорт через незвичність. Наприклад, форми на зразок «психологиня», «деканеса», «менеджерка» сприймаються частиною мовців як мовні інновації, що

межують зі штучністю, хоча в інших контекстах вони вже закріплені в публічному вжитку. Рівень сприйняття таких лексем залежить від частотності їх уживання, функціонального навантаження та присутності в авторитетних джерелах. Тобто можемо зробити висновок, що природність фемінітивів формується не лише на основі історичної тяглості, а й на підставі динамічного реагування мовної системи на соціальні трансформації. У сучасній мовній картині світу словотвір має не лише лінгвістичну, а й соціокультурну функцію, що змушує враховувати комунікативні потреби, прагнення до інклюзивності та демократичності мовного простору. Інтеграція фемінітивів у нормативну систему української мови свідчить про її здатність до адаптації, модернізації та самовідновлення на засадах актуального мовного запиту суспільства.

Висновки. Історична динаміка творення фемінітивів в українській мові засвідчує сталу словотвірну традицію, яка в різні історичні періоди проявлялась з різною інтенсивністю. Від природного народного словотвору до радянської регламентації та сучасної мовної політики – фемінітиви залишаються важливим елементом граматичної та соціальної системи мови. У сучасних умовах творення фемінітивів не лише реалізує потенціал словотвірної системи, а й виступає маркером демократизації мови, визнання гендерної рівності та поваги до мовних прав людини. Тому розвиток і нормативне закріплення фемінітивів слід розглядати як частину живої еволюції української мови.

Саме тому, на нашу думку, доцільним є поглиблення дослідження функціонально-стилістичних параметрів фемінітивів, вивчення сприйняття фемінних форм у різних соціальних групах, а також лексикографічна уніфікація та нормування продуктивних словотвірних моделей. Крім того, актуальним є дослідження впливу фемінізації мови на дискурсивні практики мас-медіа, освіти, політики, науки та адміністративного спілкування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Утворення та вживання фемінітивів в українській мові. URL: <https://trend-ua.club/utvorennja-tavzhyvannja-feminityviv-v-ukrainskij-movi.html>5.
2. Брус М. П. Фемінітиви як відображення історії українського жіноцтва XVI–XVII століть: *Українська історична та діалектна лексика: зб. наук. пр.* Львів: Інститут українознавства імені І. Крип'якевича НАН України, 2007. Вип. 5. С. 144–155.
3. Брус М. П. Фемінітиви в поетичній мові Тараса Шевченка. *Прикарпатський вісник НТШ. Слово.* 2017–2018. № 3–4. С. 46–59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pvntsh_sl_2017-2018_4-3_6.
4. Кайдаш А. М., Хомич В. І. Фемінітиви в малій прозі Пантелеймона Куліша. *Молодий вчений.* 2019. № 2 (1). С. 55–59. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_2\(1\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_2(1)_15)
5. Барвінок Г. Вибрані твори. Київ: Видавниче Т-во «Час», 1927. 233 с. URL: <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/22>].
6. Козачишина О. Л. Фемінітиви у сучасному українському газетному дискурсі: Science and Education a New Dimension. Philology. Вінниця, 2020. № 72. С. 26–27. URL: <https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/05/Feminitives-in-ModernUkrainian-Newspaper-Discourse-O.-L.-Kozachyshyna-A.-V.-Mosiichuk.pdf>
7. Ликова К. І. Гендерний аспект лінгвістичних досліджень художнього тексту. Львів: Львівський філологічний часопис, 2020. № 6. 114 с.
8. Марценюк О. В. Гендер для медій: підруч. 3-тє вид., вип і доп. Київ: Критика, 2017. С. 27–134.
9. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019.
10. Етимологічний словник української мови: в 7 т. [уклад. О. С. Мельничук та ін.]: НАН України. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ: Наукова думка, 2012. Т. 6: У–Я. 86 с.
11. Плачинда Г. Словничок фемінітивів для прес-офіцерів та пресофіцерок територіальних управлінь державної служби України з надзвичайних ситуацій: словник. Київ, 2018. С. 5–8.

Дата надходження статті: 09.07.2025

Дата прийняття статті: 12.08.2025

Опубліковано: 16.10.2025